



## **Kaip teikiamos įdarbinimo su pagalba paslaugos žmonėms su negalia**

**Tvarkos paaiškinimas**

## Turinys

1 skyrius .....	3
Ką reiškia šiame dokumente vartojami žodžiai?.....	3
Ką aprašo šis dokumentas?.....	6
Koks yra įsidarbinimo su pagalba tikslas?.....	6
Kas gali rekomenduoti įdarbinimo su pagalba paslaugas?.....	7
Kokie yra įdarbinimo su pagalba principai? .....	7
2 skyrius .....	10
Kokias paslaugas teikia įdarbinimo tarpininkai? .....	10
Kokie yra paslaugų teikimo etapai? .....	12
3 skyrius .....	15
Kaip veikia įdarbinimo su pagalba paslauga? .....	15
4 skyrius .....	18
Kas padeda įsidarbinti su pagalba? .....	18
Kas yra įdarbinimo tarpininkai? .....	18
Kas yra darbo asistentai? .....	19
Kas dar gali padėti? .....	20
5 skyrius .....	21
Kaip turi būti pritaikyta asmens darbo vieta?.....	21
Kiek kainuoja paslauga?.....	23
Priedas .....	24
Įdarbinimo planas .....	24

## 1 skyrius

### Ką reiškia šiame dokumente vartojami žodžiai?

Žodis **asmuo** šiame dokumente reiškia žmogų su negalia, kuriam reikia pagalbos įsidarbinant.

**Įdarbinimas su pagalba** yra paslauga.

Ši paslauga padeda asmeniui rasti darbą.

Kokį darbą asmuo ras, priklauso nuo to:

- ką asmuo moka,
- kokių darbų siūlo darbdaviai.

Paslauga taip pat padeda asmeniui ilgai likti dirbti darbo vietoje.

**Įdarbinimo tarpininkas** yra žmogus,

kuris padeda asmeniui įsidarbinti ir ilgai likti dirbti darbo vietoje.

**Pagalba ieškant darbo** gali būti įvairi.

Pavyzdžiui, įdarbinimo tarpininkas gali:

- padėti parašyti gyvenimo aprašymą, kurį žmonės vadina CV,
- padėti parašyti motyvacinį laišką, kodėl asmuo labai nori dirbti,
- paaiškinti, kaip ieškoti darbo,
- padėti pasiruošti pokalbiui su darbdaviu dėl darbo,
- leisti atlikti savanorišką praktiką darbo vietoje.

Savanoriška praktika yra kaip darbas.

Kai asmuo atlieka savanorišką praktiką, jis dirba trumpą laiką.

Už tokį darbą asmuo negauna atlyginimo.

Bet tada darbdavys sužino, ar asmuo moka dirbti.

O asmuo sužino, ar jam patinka dirbti tą darbą.

-ir taip toliau.

**Pagalba įsidarbinant** gali būti tokia:

- įdarbinimo tarpininkas gali patarti priimti sprendimą dėl darbo,
- įdarbinimo tarpininkas gali padėti susitvarkyti dokumentus.

**Lydimoji pagalba įsidarbinus** yra pagalba, kai asmuo randa darbą.

Lydimosios pagalbos tikslas yra padėti kuo ilgiau išlaikyti darbo vietą.

**Darbo asistentas** yra padėjėjas.

Darbo asistentas padeda asmeniui atlikti užduotis darbo vietoje.

**Įsidarbinimo mentoriai** yra savanoriai.

Įsidarbinimo mentoriai:

- lydi,
- padeda bendrauti,
- pataria asmeniui ieškant darbo.

**Įstaiga** yra vieta, kur dirba įdarbinimo tarpininkas.

Įstaiga teikia įdarbinimo su pagalba paslaugą.

## Ką aprašo šis dokumentas?

Šis dokumentas aprašo:

- kaip reikia asmeniui teikti **įdarbinimo su pagalba** paslaugą,
- kaip reikia pritaikyti asmens darbo aplinką.

## Koks yra įsidarbinimo su pagalba tikslas?

Kartais asmuo gali ir nori dirbti, tačiau neranda darbo.

Asmuo gali nerasti darbo dėl savo negalios.

Įdarbinimo su pagalba paslauga siekia padėti asmeniui rasti darbą.

Tas darbas priklausys nuo to:

- ką asmuo moka,
- kokių darbų siūlo darbdaviai.

Įdarbinimo su pagalba paslauga

padeda asmeniui rasti ir išlaikyti darbo vietą.

## **Kas gali rekomenduoti įdarbinimo su pagalba paslaugas?**

Įdarbinimo su pagalba paslaugas asmeniui rekomenduoja įstaigos arba specialistai.

Pavyzdžiui:

- socialinės globos namai,
- dienos centrai,
- poliklinikos,
- mokyklos,
- Užimtumo tarnyba.

## **Kokie yra įdarbinimo su pagalba principai?**

**Kiekvienas asmuo yra kitoks.**

Kiekvienas asmuo nori skirtingų dalykų ir turi savo istoriją.

Todėl su kiekvienu asmeniu įdarbinimo tarpininkas dirba atskirai.

Įdarbinimo tarpininkas kreipia dėmesį tai:

- ko asmeniui reikia,
- ko asmuo nori,
- ką asmuo moka,
- ką asmuo gali,
- ką asmuo moka geriau negu kiti.

**Asmuo pats nusprendžia dėl savo darbo.**

### **Įdarbinimo tarpininkas padeda apsispręsti.**

Įdarbinimo tarpininkas padeda asmeniui geriau suprasti:

- ko pats asmuo nori,
- kas pačiam asmeniui svarbiausia,
- ką asmuo gali rinktis,
- kokios yra asmens sprendimo aplinkybės,
- kokios bus asmens pasirinkimų pasekmės.

### **Įdarbinimo tarpininkas padeda veikti savarankiškai.**

Asmuo turi kuo daugiau veikti pats.

Įdarbinimo tarpininkas padeda daryti tik tai, ko pats asmuo padaryti negali.

### **Įdarbinimo tarpininkas niekam nepasakoja to, ką žino apie asmenį.**

### **Įdarbinimo tarpininkas turi prisitaikyti.**

Įdarbinimo tarpininkas stengiasi prisitaikyti prie:

- asmens poreikių,
- naujų situacijų,
- to, kaip keičiasi darbo rinka.

### **Pirmiausia svarbus yra žmogaus įdarbinimas.**

Įdarbinimo tarpininkas iš karto padeda asmeniui ieškoti darbo.

Asmeniui nereikia turėti darbo patirties arba išsilavinimo.

Asmuo ieško darbo pagal tai, ką jau moka daryti.

Kai asmuo pradeda dirbti, jam reikia išmokti naujų dalykų, kurių jam reikės darbe.

Todėl, asmuo gali gauti darbo asistento pagalbą, kai pradeda dirbti.



**Galimybės turi būti lygios visiems.**

Kiekvienas asmuo turi gauti atlyginimą, kuris yra:

- tinkamas,
- sąžiningas,
- pagal įstatymus.

**Pagalba turi tęstis.**

Pagalba teikiama ilgą laiką.

Įdarbinimo tarpininkas dirba su asmeniu, kad asmuo išlaikytų darbą ilgai.

## 2 skyrius

### Kokias paslaugas teikia įdarbinimo tarpininkai?

Įdarbinimo su pagalba paslaugos būna skirtos:

- darbdaviams ir bendruomenei,
- asmeniui.

Įdarbinimo tarpininkai teikia tokias paslaugas darbdaviams ir bendruomenei:

- suranda darbdavius, kurie nori įdarbinti asmenis,
- nuolat bendrauja su darbdaviais, kurie nori įdarbinti asmenis,
- visą laiką aiškinasi, ko reikia darbdaviams,
- ieško darbuotojų, kokių reikia darbdaviams,
- pataria darbdaviams,
- moko darbdavius, kaip pritaikyti darbo vietą,
- moko darbdavius apie darbų saugą,
- rengia išvykas į darbo vietas,
- organizuoja savanorišką praktiką darbo vietose,
- ieško įsidarbinimo mentorių darbo vietose.

Mentorius yra padėjėjas,

- padeda darbo mentoriams,
- teikia kitas paslaugas darbdaviams.

Įdarbinimo tarpininkai teikia tokias paslaugas asmeniui:

- įvertina, kaip asmuo moka bendrauti,
- padeda mokytis bendrauti,
- įvertina, ką asmuo moka dirbti,
- padeda asmeniui mokytis to, ko reikia darbui,
- pataria asmeniui,
- atstovauja asmeniui ieškant darbo,
- organizuoja savanorišką praktiką darbo vietoje,
- padeda įsidarbinti,
- moko darbo vietoje,
- gali toliau padėti įsidarbinus,
- gali pasiūlyti darbo asistentą,
- gali padėti bendrauti su kitais žmonėmis.

Pavyzdžiui, su:

- Užimtumo tarnybos tarpininku,
- Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos atstovu,
- poliklinikos arba ligoninės darbuotoju,
- kitais asmenimis.
- gali padėti bendrauti su šeimos nariais,
- gali teikti kitas paslaugas.

## **Kokie yra paslaugų teikimo etapai?**

Asmeniui skirtos paslaugos teikiamos etapais.

1 etapas

### **Pagalba ieškant darbo**

Įdarbinimo tarpininkas ir asmuo susitinka kartą per savaitę arba dažniau.

Susitikimas trunka nuo 1 valandos iki 1 valandos su puse.

Per susitikimą užpildomi būtini dokumentai.

Pirmas etapas trunka 6 mėnesius arba mažiau.

Per susitikimus įdarbinimo tarpininkas:

- įvertina, kaip asmuo moka bendrauti,
- padeda mokytis bendrauti,
- įvertina, ką asmuo moka dirbti,
- padeda asmeniui mokytis to, ko reikia darbui,
- padeda asmeniui apsispręsti, kokio darbo asmuo nori,
- moko asmenį įvairiais būdais ieškoti darbo,
- gali pasiūlyti savanorišką praktiką darbo vietose.

2 etapas

### **Pagalba įsidarbinant.**

Pagalbos įsidarbinant paslauga teikiama vieną kartą.

Pagalbos įsidarbinant pagalba trunka 5 darbo dienas arba trumpiau.

Įdarbinimo tarpininkas padeda asmeniui ir darbdaviui:

- susitvarkyti reikalingus dokumentus,
- suprasti darbo sutarties sąlygas,
- suprasti darbo vietos taisykles,
- suprasti kitus svarbius dokumentus,
- gauti įsidarbinimui reikalingus mokymus.

Pavyzdžiui:

- išklaustyti privalomus pirmosios pagalbos mokymus,
  - išklaustyti higienos įgūdžių mokymus,
  - gauti sveikatos pažymą.
- jei reikia, moko asmenį darbo vietoje (nekvalifikuotų darbų).

Nekvalifikuoti darbai yra darbai, kuriems nereikia ypatingų žinių.

3 etapas

**Lydimoji pagalba įsidarbinus.**

Jei pradėjęs dirbti asmuo turi sunkumų,

jis gali susitikti su įdarbinimo tarpininku.

Tokie susitikimai vyksta vieną kartą per mėnesį arba dažniau.

Asmuo ir įdarbinimo tarpininkas kalbasi apie sunkumus.

Pirmą mėnesį tokių susitikimų gali būti tiek,

kiek reikia asmeniui arba darbdaviui.

Nuo antro mėnesio paslauga teikiama

2 valandas per mėnesį arba dažniau.

Jeigu paslaugos reikia dažniau,

paslauga gali būti teikiama 4 valandas per savaitę arba mažiau.

Įdarbinimo tarpininkas teikia lydimąją pagalbą

12 mėnesių (vienerius metus) nuo tada,

kai asmuo gauna darbą, arba trumpiau.

### 3 skyrius

#### Kaip veikia įdarbinimo su pagalba paslauga?

Jei asmuo nori gauti įdarbinimo su pagalba paslaugą, jis turi nueiti į interneto puslapį <https://www.pertvarka.lt/kontaktai/>. Ten asmuo ras darbuotojų telefonus ir elektroninius paštus. Tie darbuotojai vadinami ekspertais. Kiekvienas ekspertas dirba su vienu regionu. Su koku regionu ekspertas dirba, parašyta prie eksperto pavardės. Regionas yra Lietuvos dalis. Asmuo turi žinoti arba paklausti artimųjų, kokiame regione jis gyvena. Asmuo turi parašyti arba paskambinti tam ekspertui, kuris dirba regione, kur asmuo gyvena. Ekspertas padės asmeniui rasti įstaigą, kuri teikia įdarbinimo su pagalba paslaugą. Asmuo su šita įstaiga pasirašys įdarbinimo su pagalba paslaugos teikimo sutartį.

Kai asmuo pasirašo sutartį dėl įdarbinimo su pagalba paslaugos teikimo, įstaiga įdarbinimo su pagalba paslaugą teikia 6 mėnesius arba trumpiau. Paslaugą įstaiga gali teikti ilgiau, jeigu asmuo suseraga. Tada reikia pateikti gydytojo išduotus dokumentus.

Įstaigoje dirba įdarbinimo tarpininkas.

Įdarbinimo tarpininkas teikia asmeniui įdarbinimo paslaugą.

Asmuo kartu su įdarbinimo tarpininku per 1 mėnesį sudaro

įdarbinimo su pagalba paslaugų teikimo planą.

Tokį planą galite rasti šito dokumento Priede.

Įdarbinimo tarpininkas ir asmuo peržiūri planą kartą per 3 mėnesius arba dažniau.

Įdarbinimo tarpininkas įvertina, kaip vykdomas planas.

Įdarbinimo tarpininkas gali:

- tikslinti planą,
- keisti planą,
- sukurti naują planą.

Kai įdarbinimo tarpininkas suranda asmeniui darbą

ir asmuo nori įsidarbinti, darbdavys gali:

- pritaikyti asmeniui darbo vietą
- apmokyti asmenį dirbti
- organizuoti savanorišką praktiką asmeniui
- leisti asmeniui turėti darbo asistentą.

Tokiais atvejais įdarbinimo tarpininkas su darbdaviu ir asmeniu sudaro sutartį.

Kitais atvejais sutartį sudaro tik asmuo ir įdarbinimo tarpininkas.



Įdarbinimo tarpininkas gali organizuoti savanoriškas praktikas darbo vietose.

Už tokias praktikas asmuo negauna atlyginimo.

Jeigu asmuo atlieka praktiką,

įdarbinimo tarpininkas organizuoja sutarties pasirašymą.

Tada sutartį pasirašo darbdavys, asmuo ir įdarbinimo tarpininkas.

Jeigu asmuo neranda darbo per 6 mėnesius,

įdarbinimo tarpininkas asmeniui pasiūlo kitas galimybes:

- lankyti dienos užimtumo centrą,
- lankyti socialines dirbtuves,
- eiti mokytis kitos profesijos,
- dalyvauti profesinėje reabilitacijoje,
- gauti kitas paslaugas.

Jeigu asmuo neranda darbo per 6 mėnesius,

toks asmuo gali naudotis įdarbinimo su pagalba paslauga tik po 2 metų.

Kai asmuo randa darbą,

įdarbinimo tarpininkas gali teikti asmeniui lydimosios pagalbos paslaugą.

Jeigu asmuo ilgiau nei 2 mėnesius nebendrauja su įdarbinimo tarpininku,

nors įdarbinimo tarpininkas nori bendrauti su asmeniu,

įstaiga nutrauks sutartį su asmeniu.

Įstaiga kasmet privalo įvertinti,

ar asmenys ir darbdaviai yra patenkinti įstaigos paslaugomis.

## 4 skyrius

### Kas padeda įsidarbinti su pagalba?

Įdarbinimo su pagalba paslaugas teikia **įdarbinimo tarpininkai** ir **darbo asistentai**.

### Kas yra įdarbinimo tarpininkai?

**Įdarbinimo tarpininkai** turi vienos iš šių kryptių aukštąjį išsilavinimą:

- socialinio darbo,
- psichologijos,
- edukologijos
- vadybos.

### Ką veikia įdarbinimo tarpininkai?

Įdarbinimo tarpininkai:

- organizuoja ir teikia paslaugas:
  - darbdaviams,
  - bendruomenei,
  - asmenims.
- prižiūri darbo asistento teikiamas paslaugas.

Vienas įdarbinimo tarpininkas dirba su maždaug 30 asmenų ir tų asmenų darbdaviais.

## **Kas yra darbo asistentai?**

**Darbo asistentai** gali būti žmonės, kurie baigė:

- socialinio darbo studijas,
- socialinių darbuotojų padėjėjų kursus,
- profesinės kompetencijos programą apie neįgaliųjų užimtumą.

Tokie darbo asistentai pasirašo savanoriško darbo sutartį.

Savanoriai turi atitikti reikalavimus.

## **Ką veikia darbo asistentai?**

Darbo asistentai:

- padeda asmeniui darbo vietoje,
- padeda atlikti užduotis, kai pats asmuo negali jų atlikti,
- moko asmenį atlikti užduotis darbe.

Darbo asistentas turi laikytis darbo saugos ir sveikatos saugumo reikalavimų.

Vienas darbo asistentas padeda daugiausiai 5 asmenims.

Darbo asistentas gali dirbti vienoje arba keliose darbo vietose.

Įdarbinimo tarpininkai ir darbo asistentai nuolat mokosi pagal įvairias programas.

Tos programos yra apie neįgaliųjų įdarbinimą.

Įdarbinimo tarpininkas ir darbo asistentas

bendradarbiauja su kitais specialistais, kurie teikia pagalbą asmeniui.

Pavyzdžiui, su:

- gydytojais,
- socialiniai darbuotojai,
- mokytojais,
- ir kitais.

Įdarbinimo tarpininkai ir darbo asistentai nuolat aptaria savo darbą.

Jei reikia, įdarbinimo tarpininkai ir darbo asistentai gali gauti patarimų ir pagalbos.

## **Kas dar gali padėti?**

Taip pat asmeniui padėti gali:

- šeimos nariai,
- artimieji,
- globėjai.

Artimieji gali:

- skatinti asmenį dirbti,
- padėti spręsti problemas,
- padėti ieškoti darbo,
- lydėti,
- padėti spręsti nesutarimus.

## 5 skyrius

### Kaip turi būti pritaikyta asmens darbo vieta?

Darbo vieta turi būti saugi.

Asmuo su negalia turi dirbti kiek įmanoma savarankiškai.

Jei asmuo turi intelekto arba psichikos negalią,

su asmeniu turi būti kalbama asmeniui suprantama kalba.

Asmuo turi žinoti:

- aiškų ir nuolatinį darbo laiką,
- kaip asmuo gali keisti darbo aplinką.

Darbo aplinka gali būti, pavyzdžiui:

- laukas,
- patalpa,
- kabinetas,
- gamybos salė,
- prekybos salė.

Taip pat asmuo turi žinoti:

- kaip bus daromos pertraukos,
- kad turės galimybę eiti pas gydytojus darbo metu,
- kad turės poilsio vietą, kur galės pabūti vienas ir nusiraminti.

Įdarbinimo tarpininkas iš anksto paaiškina:

- kada galima neateiti į darbą,
- kada ir kam reikia paskambinti ir pasakyti, kad neateisi į darbą.

Jeigu asmuo turi ir fizinę negalią,

darbo vieta turi būti asmeniui pritaikyta pagal poreikius.

Kad asmuo galėtų ramiai dirbti, būtina asmeniui iš anksto papasakoti:

- kiek darbuotojų dirba įmonėje,
- kaip darbuotojai bendrauja įmonėje,
- kokia yra įmonės struktūra,
- kaip darbuotojai bendrauja skyriuje arba grupėje,
- kaip įmonė priima sprendimus,
- kas ir kaip prižiūri darbuotojų darbą,
- kaip darbuotojai pasiruošia darbo dienai,
- kaip darbuotojai baigia darbo dieną,
- kaip darbuotojai sutvarko darbo vietą,
- kokia turėtų būti asmens darbo diena,
- kaip asmuo gali gauti laisvų dienų, ypač dėl asmeninių reikalų,
- kaip įmonė organizuoja atostogas ir šventes,
- kokia yra darbo aplinka.

Pavyzdžiui:

- karšta ar šalta,
- lauke ar viduje,
- su daug triukšmo ar tyli.

## **Kiek kainuoja paslauga?**

Paslauga asmeniui yra nemokama.

Už paslaugą moka savivaldybė.

## Priedas

### Įdarbinimo planas

1. Jūsų vardas.....
2. Jūsų pavardė.....
3. Jūsų gimimo data.....
4. Jūsų telefono numeris.....
5. Įdarbinimo tarpininko vardas.....
6. Įdarbinimo tarpininko pavardė.....
7. Kiti žmonės, kurie padeda .....
8. Kada planas sudarytas?.....
9. Kada planas peržiūrėtas?.....
10. Kada paslaugos baigsis?.....
11. Kokio darbo jūs norėtumėte?

.....

.....

.....



12. Kas padėtų, o kas trukdytų jums gauti darbą?

<b>Kas jums padėtų gauti darbą, kurio norite?</b>	<b>Kas jums trukdo gauti darbą, kurio norite?</b>
Pavyzdžiui: - Ką jūs mokate dirbti? - Ką jūs mokate daryti? - Ko jūs mokėtės? - Kokios darbo patirties jūs turite?	Pavyzdžiui: - Kokia yra jūsų negalia? - Ar turėtumėte kaip nuvažiuoti į darbą? - Ar turėtumėte reikalingus įrankius? - Ar turite vaikų, kuriuos kas nors turėtų prižiūrėti? - Ar turėtumėte tinkamą aprangą?
1.	1.
2.	2.
3.	3.

13. Ką jūs su įdarbinimo tarpininku darysite, kad pasiektumėte tikslą?

<b>Kokie yra jūsų uždaviniai dabar?</b>	<b>Ką padės įdarbinimo tarpininkas?</b>	<b>Kokie kiti žmonės padės jums siekti tikslo?</b>
Ką jūs turite padaryti, kad gautumėte darbą per 6 mėnesius.		Tai gali būti šeimos nariai ar specialistai.
1.	1.	1.
2.	2.	2.
3.	3.	3.
Jūsų vardas, pavardė ir parašas	Įdarbinimo tarpininko vardas, pavardė ir parašas	

Kada planas peržiūrėtas? (data)

.....  
**Galutiné išvada (data)**  
.....  
.....  
.

*Tekstą lengvai suprantama kalba parengė Laura Vilkaitė-Lozdienė.*

*Tekstą patikrino Gabrielė Stažienė.*

*2021 gruodis*